

A  ı k k a r a

Hayâtlı, kayalı, hakka dayalı dergi

Ziya Paşa ◆ Halit Yıldırım ◆ Tayyib Atmaca ◆ Cemal Divanî ◆ Tacettin Şimşek
Musa Serin ◆ Selami Akdoğan ◆ Resul Kazım Aladağ ◆ Murat Yalçın
◆ Hüseyin Rahmi Gürpınar ◆ Sezai Çiçek ◆ Talip Kazgı ◆ Ümit Bayram Yalçın
Mehmet Pektaş ◆ Hacı Musa Tuncer ◆ Osman Gazi Turaç

17 sayı 21 Temmuz 2019

TERKİB-İ BEND

◆ Ziya Paşa

Pek rengine aldanma felek eski felektir,
Zîrâ feleğin meşreb-i nâ-sâzı dönektir.

Yâ bister-i kemhâda, yâ vîrânede cân ver,
Çün bây ü gedâ hâke berâber girecektir.

Allah'a sığın şahs-ı halîmin gazabından,
Zîrâ yumuşak huylu atın çiftesi pektir.

Yakdı nice cânlar o nezâketle tebessüm,
Şirin dahi kasd etmesi câna gülerektir.

Bed-asla necâbet mi verir hiç üniforma?
Zer-dûz pâlân ursan eşek yine eşektir.

Bed-mâye olan anlaşılır meclis-i meyde,
İşret güher-i âdemi temyîze mihektir.

Nush ile yola gelmeyi emeli tekdîr,
Tekdîr ile uslanmayanın hakkı kötektir.

Nâ-dânlar eder sohbet-i nâ-dânla telezzüz,
Dîvânelerin hem-demi dîvâne gerektir.

Afv ile mübeşşer midir ashâb-ı merâtib?
Kânûn-ı cezâ âcize mi hâs demektir?

Milyonla çalan mesned-i izzetde ser-efrâz,
Birkaç guruşu mürtekibin cây-ı kürektir.

Îmân ile dîn akçedir erbâb-ı gınâda,
Nâmûs u hamiyet sözü kaldı fukarâda.

ANIR EŞŞEĞİM ANIR

◆ Halit Yıldırım

Ne bilsin adem olan nedir Âdem kıymeti
Başına yular geçse altın madalyon sanır
Geçip ayna önüne beğense de kendini
Elin oğlu adamı bakıp gözünden tanır

Âlem Rabb'ini anar, o şeytanı zikreder
Ne söylersen aldırılmaz sanma anlar fikreder
Tükürsen sıfatına rahmet diye şükreder
Bu arsızın ne yüzü kızarır ne utanır

Bilmez ki bu toprağın altı var gireceği
Bir çetin mahkeme var bir hesap vereceği
Daha ne acı bir son bekliyor göreceği
Ne bilsin geçer akçe şeref, haysiyet, onur

İnsan hükmünü işler neyse karılan maya
Adam olmak ayrı şey çıkırsa da Mars'a, Ay'a
İşin tıklarında ya şimdi gül doya doya
Tepin gönlünce tepin, anır eşşğim anır!

A Ç I K K A R A

Hayâli kayalı hakka dayalı dergi

Yapımcı: *Tayyib Almacı* Yönetmen: *Mehmet Pektaş* Set Amiri: *Halit Yıldırım*

Sosyal Medya Ulağı: *Tuğrul Karahan* Afiş: *Yasin Mortaş*

Muhabbet Adresi: *Onikişubat Belediyesi Sosyal Yardım Müdürlüğü Kahramanmaraş*

Sesleşme: *0535 391 92 50* Dükkân: *www.acikkara.com* e-mektup: *acikkaradergietgmail.com*

17. Sayı Temmuz 2019 ISSN-0106417 (edergi)

ŞAİR/ÂŞIK ATIŞMASI/3

◆ Tayyib Atmaca

Tayyib Atmaca:

Hipodrumdan çıktı koşuyor atlar
Bulduğu delikten çıkan çıkana.
Cami avlusunda şampanya patlar
İçip teke gibi kokan kokana.

Âşık Cemal Divanî:

Acayip bir hale geldi bu millet
Nefret ateşini yakan yakana
Bizi bizden aldı gurur ve illet
Hatırı gönülü yıkan yıkana

Tayyib Atmaca:

Tavanı delecek gurur ve kibir
Arayan bulamaz düşünce tabir
Kazılır herkese yetecek kabir
Burnunun ucuyla bakan bakana.

Âşık Cemal Divanî:

Bu gidişat cehalete yol oldu
Fidanlar büyüdü koca dal oldu
Zamanın dikenini gonca gül oldu
Koparıp yakaya takan takana

Tayyib Atmaca:

Fidanlar kırıldı bozuldu bağlar
Kim kimi ovalar kim kimi yağlar
Sağların haline hastalar ağlar
Avda çatırtıya sıkın sıkana

Âşık Cemal Divanî:

Vatan toprağının bağı mı kaldı?
Dumansız boransız dağı mı kaldı?
Alem mevta oldu sağı mı kaldı?
Canından usanıp bıkan bıkana

Tayyib Atmaca:

Eksik olmaz dağın başında duman
Kimisi saz çalar kimisi keman
Korkarım dileriz düşmandan eman
Suçu birbirine yıkan yıkana

◆ Âşık Cemal Divanî

Âşık Cemal Divanî:

Belki çektiğimiz elemdir gamdır
Sen git uyu beyim o iş tamamdır
Şu bizim partiden bizim adamdır
Karşılıklı rumuz çakan çakana

Tayyib Atmaca:

Kanadıkça tuz bastılar yaraya
Tamah eylediler haram paraya
Türlü renk kattılar aka karaya
Timsah gözyaşları döken dökene

Âşık Cemal Divanî:

Gözyaşımız irin gibi kan gibi
Aklımız dönüyor değirmen gibi
Dünyanın sefası şiş balon gibi
Yetişip bir iğne kakan kakana

Tayyib Atmaca:

Haya Kafdağı'nın ardına kaçtı
Müslüman kafire kucağın açtı
Bu nasıl zulümdü nasıl kaç kaçtı
Mazlumun boynuna çöken çökene

Âşık Cemal Divanî:

Aklım fikrim olanlara erişmez
Âlim olan cahil ile görüşmez
Mazlum ezen zalim ile vuruşmaz
Savaş eylemiyor hakan hakana

Tayyib Atmaca:

Atmaca sözünü burada bitir
Al toplu iğneyi nefsine batır
Eskilerde kaldı artık hal hatır
Lafi sadağından çeken çekene.

Âşık Cemal Divanî:

Cemal Divanî'nin bu garip halı
Kulun üzerinde kulun vebalı
Kimisine deniz devletin malı
Çalıp midesine tıkan tıkana

EMNİYET KEMERİ VAKASI

◆ Tacettin Şimşek

Beni bilen bilir. Öyle kuralcı falan değilimdir. Yanlış söyledim aslında. Kurallardan hoşlanmam diyecektim. Bakın, bunu söylerken kuralsızlığı savunmuyorum. Kurallar bence de olmalı. Yoksa düzen sağlanmaz. Tipik bir “Herkes kurallara uymalı, ben hariç.” mantığı.

Kural deyince mesela trafik kuralları. Kırmızı ışık önemli, yanınca durmalı. Ama uzun yolda, o hız limiti nedir Allah aşkına? Böyle deyip gazı kökleyince ne oluyor? Radara yakalanıyorsun. Al başına belayı! Hız limitini yüzde otuzdan az aşmışsan cezası ona göre. Yüzde otuzdan fazla aşmışsan ona göre. Vallahi evlat acısı gibi geliyor insana. Neyse konu o değil.

Konu şu: Hiç evirip çevirmeden söyleyeyim, kurallara uyum göstermede biraz zorlanıyorum. Biraz dediysem, bayağı zorlanıyorum aslında.

Söz gelişi şu emniyet kemeri... Taktım mı sanki boğuluyorum. Bir cendereye sıkışmışım da nefes alamıyorum sanki. Böyle olunca da ne yapıyorum, her Türk gibi kestirme bir yol buluyorum.

Bakın, tekrar söylüyorum, bu davranışımın doğru olduğunu asla savunmuyorum. Hatta bunun yanlış olduğunu da biliyorum ama ne yaparsın, huy işte...

Türk usulü çözüm ne peki? Söyletmeyin bana, herkes biliyor, emniyet kemerini arkadan takar, önüne oturursun. Gerçi bunu kemer takmadan yapanlar da var. Bir demir halka bu iş için yeterli. Eskiden bu tür çözümler yoktu, çünkü arabalar bu kadar akıllı değildi.

Akıllı evler, akıllı telefonlar derken, şimdi arabalar da akıllı. Emniyet kemerini takmayınca başlıyorlar ötmeye. Dıt dııt dıt dııt dıt dııt! Kulak tırmalayan bir ses...

Diyelim ki kemer takmamakta inat ettin, bu defa daha yüksek sesle, dııt, dıııt, dıııt dıııt...

Yahu, tamam anladık, anladık da sana ne oluyor kardeşim? Takarım takmam, seni ne ilgilendirir?

Kazın ayağı öyle değil işte. İlle de kemeri taktıracak. Sıkıysa takma! Uyarı daha yüksek perdeden tekrarlanacak.

Dördüncü seviyede de direnir, kemeri takmamayı başarırısan içinden: “Çok da umrumdaydı! Ne hâlin varsa gör!” deyip susacak. Ama mesele o üç dakika direnebilmekte. Neme lazım, kemeri arkadan takınca araba zannediyor ki, saygıdeğer sürücüm emniyet kemerini takmış. Kandırılıyor ama farkında değil. Nasılmış, akıllım? Sen kiminle

dans ediyorsun? Ne kadar akıllı olursan ol, karşında fişek gibi Türk zekâsı var. Ne diyordu Kaşgarlı Mahmut? “Tilki nice al (hile) bilse avcı anca yol bilir.” Aslında tam uymadı ama neyse...

Bugünlerde üç beş yedi dokuz denkleştirdik bir şeyler. Arabamızı da peşinat verip sıfır bir araba almaya niyetlendik. Allah başımızdan eksik etmesin; sağlıklı, hayırlı, huzurlu, uzun ömürler versin, babam da hatırı sayılır bir destek çıkınca şöyle bayağı akıllı cinsinden bir araba alalım dedik.

Gittik, baktık, test sürüşü yaptık, beğendik, pazarlığa oturduk, derken anlaştık. Arabayı verdik, yeni arabayı bir hafta sonra aldık. Direksiyonuna kurulduk. Bilmem, siz de sever misiniz, sıfır arabanın çok özel ve güzel bir kokusu vardır. O kokuya bayılırım ben.

Neyse, uzatmayayım. Arabayla ana yola çıktım. Tam o sırada ahenkli bir kadın sesi: “Lütfen emniyet kemerinizi takar mısınız?” deyiverdi.

Aman Allah'ım! “Emret, güzelim! Emniyet kemeri itin olur, al kapına bağla!” dedirtecek cinsten. Araba dediğin böyle olur. Ne öyle dıt dııt, dıt dııt, sonra dıııt, dıııt... Uyarı dediğin böyle olur. İçten içe araba üretiminde çağ atladık diye düşündüm. Böyle düşünmekten de çok mutlu oldum. İnsan gurur duyuyor, canım. Montaj falan ama sonuçta Türkiye’de üretilen bir araca biniyorsun. Olaya bir parça da milliyetçi açıdan bakmakta yarar var. Şimdi birileri kalkıp: “Yahu yine mi şovenizm?” diyebilir. Desin. O beni bağlamaz.

Az sonra yine aynı uyarı: “Lütfen emniyet kemerinizi takar mısınız?”

Tamam, bacı, emrin olur, takarım, senin gül hatırın için bütün emniyet kemerlerini takarım ama takmasam ne yapacaksın çok merak ediyorum. O yüzden izninle takmayacağım. Hadi bakalım!

Biraz sonra, ses ve üslup azıcık sertleşti: “Emniyet kemerini tak!”

Bacım kızdı sanki. Eyvallah! Takalım, ama gerçekten bir sonraki aşamayı görmek istiyorum. Hani “lütfen”li başladık, “tak” emir kipine vardık, sonrası nasıl gelecek, gerçekten merak ediyorum.

Az sonra bir daha: “Emniyet kemerini tak!” uyarısı.

Başka emriniz var mı hanımefendi? Şimdi ben, antifeminist oluşuyla övünen adam bir kadından emir mi alacağım? Almam kardeşim.

Bir kez daha aynı uyarı... Boşuna! Takmıyorum, takmayacağım. Elinden geleni ardına koyma! Fa-

kat laf aramızda devamını bekliyorum. Hangi uyarı gelecek? Çok geçmeden onu da duydum. Hay duymaz olsaydım!

Ben, hanımefendinin bir sonraki aşamada daha ne kadar öfkelenebileceğini ve bunu nasıl bir ses tonuyla bana iletebileceğini düşünürken kalın ve kaba bir erkek sesi yükseldi arabadan: “Taksana lan!” diye basbayağı bağıyor adam. Bu ne şimdi?

Elim gayriihtiyari kemere gitti. Tam sağ elimle kemeri kavramış çekmek üzereyken: “Bir dakika yahu!” dedim kendi kendime. Kim oluyor bu mekanik kişi? Ben ondan mı emir alacağım? Hangi hakla bana böyle bağırabiliyor? Ben de aynı sertlikte cevap veririm:

-“Takmıyorum lan! Var mı bir diyeceğin?”

Cevap bekliyorum. Az sonra tekrar:

-“Taksana lan!” demesin mi?

-“Takmıyorum lan!” diye bağırdım ben de.

-“Taksana lan!”

-“Takmıyorum lan!” restleşmesi iki kez daha tekrarlandı.

Ya herrü ye merrü! Geri adım atmak yok. Akıllı makıllı da olsa bir araba karşısında yenilgiyi kabul edecek adam değilim ben.

Hanımefendiye pabuç bırakmadım, böyle kaba saba bir adam karşısında mı pes diyeceğim? Demem.

Az sonra ıslık gibi bir ses: “Canın cehenneme!”

Haydaaa! Senin canın cehenneme! O nasıl laf? Bir emniyet kemeri takmadım diye beni cehenneme gönderen şom ağızlı makineye bak!

Az sonra bir daha aynı ıslık: “Canın cehenneme!”

Yok arkadaş, bu kadarına dayanamam. Bir karar vermeliyim. Hemen, şimdi, derhal! Derhal U dönüşü yapıp aracı aldığım yere döndüm.

“Bakın,” dedim, “ya bu emniyet kemeri uyarısını susturun ya da arabayı geri alın. Beni cehenneme postalayan araba istemiyorum. “Dıt dıt”tan şikâyetçiydim. Şimdi hangi şiddette olursa olsun “dıt dıt”a razıyım.”

O gün arabayı iade ettim.

Şimdi daha az akıllı bir arabayla daha mutlu bir hayat sürüyorum. Laf aramızda, kulağımda “Canın cehenneme!” lafı çınladığı zamanlar emniyet kemerini de takıyorum.

Size de tavsiye ederim.

ESİRSE NEFSİNE BİR İNSAN

◆ **Musa Serin**

Esirse nefesine bir insan eğer
Siretinden şüphe etmeli derim
Hayvani hislere verirse eğer
Hayvanlar içine itmeli derim.

Beyine itaat etmeyen karı
Ne bilir sevgiyi ateşi harı
Töreden habersiz erkeğin yeri
Hayvanlar içine katmalı derim.

Hayvani hislerle yaşarsa eğer
Konuşur şehvetle, coşarsa eğer
Zom olmuş kafayla düşerse eğer
Hayvanlar pazarında satmalı derim.

Türk'üm diyemez de bulur bahane
Kıvırmak o biçim, duruş şahane
Açıktır sözlerim, bak tane tane
Hayvanlar damına atmalı derim

Müslüman'ım derken hurda hileyi
Uydurur kılıfına yutar her şeyi
Eşref-i mahlûkat değilsin deyi
Hayvanlar içinde gütmeli derim.

Ar damar çatlamış, kızarmaz yüzü
Evrime tutulmuş değişmiş özü
Aydınlım diyor ki sonunda sözü
Hayvanlar içinde tartmalı derim.

ESKİ TÜRKÇE KELİMELER SÖZLÜĞÜ

◆ Selami Akdoğan

Yurdun dört bir yanında 30 yıl öğretmenlik yaptıktan sonra emekli oldum. Kendimi meşgul edecek bir uğraş ararken artık kullanmadığımız veya anlamı değişmiş kelimeleri derlemeye karar verdim. İşe başladıktan sonra çok güvendiğim Türkçe bilgimin, cümlenin öğeleri, isim, sıfat, zamir, zarf, ek, kök gibi temel bilgilerden ibaret olduğunu anladım.

Eksiklerimi tamamlamak için cilt cilt kitap okudum, notlar aldım. Derlemeye başladım, kısa sürede kelimeleri kaydettiğim fihrist doldu. Elde ettiğim malzeme tahminimin çok üzerindeydi. Sırada kelimeleri tek tek ele alıp anlamlandırmak vardı.

Bu iş için neredeyse tüm günümü harcamama rağmen çok yavaş ilerliyordum. Bazı kelimeleri anlamlandırmak için kütüphane kütüphane dolaşmak gerekiyordu. Tamamladığım her bir kelime beni çalışmanın içine içine çekiyordu. Bu yüzden istesem de çalışmayı elimden bırakamıyordum. Aylar yıllar geçti, çalışmanın hacmi arttıkça arttı, ortaya bir sözlük çıktı. Önceleri, derlediğim kelimeleri yayımlama gibi bir amacım yoktu. Çora çocuğa hatıra kalır diye düşünüyordum. Fakat artık elde ettiğim malzemeden herkesin istifade etmesi gerektiğini düşünüyorum. Sözlüğe “Eski Türkçe” ismini vermemin sebebi, Türkçenin dönemleriyle ilgili değildir.

Bugün kullanmadığımız her kelime bence eskidir. Ayrıca kökeni hangi dil olursa olsun, bir kelime atasözlerine, deyimlere kadar girmiş ve halkın malı olmuşsa o kelime Türkçedir. Okuyucuların bu amatör çalışmayı 30 yılını bu memleketin çocuklarına vermiş bir emekli öğretmenin ilmi birikiminden ziyade tecrübelerinin ürünü olarak okumalarını dilerim.

ADALET: Resmi dil, günlük dilden farklı bir gelişim süreci izler. Daha çok resmi belgelerde, kanunlarda kullanılan bu dil, günlük hayatta kullanmadığımız pek çok kelime ihtiva eder. Bu kelimelerden birisi de “adalet”tir. Bu kelimenin anlamını hukukçuların bilmesi gerekirken maalesef onlar da bilmemektedir.

Benim gitmediğim kütüphane, sormadığım hukukçu kalmadı. Kimse adaletin ne olduğunu bilmiyor. Yalnız bizim mahallenin berduşu Şarapçı Ziya'nın söylediklerini yabana atmamak gerekir. Bir parkta karşılaştığımız Ziya ile aramızda geçen konuşmayı aynen naklediyorum:

- “Hocam ne düşünüp duruyorsun anadın mı?”
–“Ziya kafam kazan gibi git başımdan!”
–“Al iç kafanı güzelleştirir.”
–“Ziya çek şunu!”
–“Anlat babacım derdini, çare bulalım.”
–“Ziya git başımdan!”
–“Hocam benden sır çıkmaz merak etme.”
–“Anlatayım Ziya anlatayım! Adalet kelimesinin anlamını araştırıyorum. Kimse bilmiyor.”
–“Babacım bu muydu derdin? Ben biliyorum.”
–“Nedir, çabuk söyle Ziya?”
–“Hukukun simgesi yok mu? Bir karı var elinde terazi tutuyor anadın mı!”
–“Evet, evet.”
–“Ha işte Adalet o zillinin adı be kardeşim.”
–“Sen nereden biliyorsun?”
–“Adalet, Beyoğlu'nda Maksî Pavyon'da çalışırdı. Ne paralar kaybettim ben orada. Ben bilmeyeceğim de kim bilecek. Yalnız o âlemde Adaleti, Okşan olarak bilirler. Filinta Ziya dersene o da beni tanır. Ah ulan Adalet ah!”
–“Ziya kaybol gözüm görmesin seni.”

AŞK: Eski Türkçede farklı cinsten iki kişinin birbirine ölümüne bağlılığını ifade eden bu kelime günümüzde anlam değişmesine uğramıştır. Mecnun'un Leyla'ya, Ferhat'ın Şirin'e, Kerem'in Aslı'ya beslediği duygu aşktır.

Aşk, iki kişinin bugün birbirini, yarın başka birilerini öbür gün daha başka birilerini beğenmesini ifade etmektedir. Kimi çevrelerde kullanılan “aşk yaşa-” deyimini ise nikâhsız birliktelik anlamına gelir. Örnek verecek olursam Mecnun'un, Leyla ile bir süre çıktıktan sonra Ferhat'tan yeni ayrılmış olan Şirin'le çıkmaya başlaması, daha bir ay geçmeden onu bırakıp Aslı'yla Aslı'yı da bırakıp Merve'yle sonra da Ayça'yla çıkmaya başlaması bugün “aşk” olarak adlandırılır. Tabii bu arada Ferhat, Leyla ile; Kerem, Şirin'le; Kamber, Ayça'yla; Tahir, Merve'yle aşk yaşayabilir.

devam edecek

HİCİVLER

◆ Resul Kazım Aladağ

- I.
İşte davamız, işte belgeler
Yılışıktır, yüzsüzdür nâm-ı diğer
Yüzüne tükürsen tarihte eğer
O ki pişkindir, “Yarabbi şükür!” der.
- II.
Davamız, yolumuz bellidir; işimiz, gücümüz çoktur,
Bilmez ki yalanlara, palavralara karnımız toktur,
Utanmaz, arlanmaz; başkasının emeğine çöreklenir
O ki yılışıktır, pişkindir, yüzünde meymenet yoktur.
- III.
Ali, Veli, mümin ve cümle müminat,
Varmış kasabada, köyde tam üç kör adam
Sen bir ömür iyilik yap, denize at
Sonunda çıkmış üçü de nânkör adam.
- IV.
Sanırsın leventtir, sanırsın yiğittir, yamandır,
Sanırsın pür u pak, nâm-ı diğer Usman’dır,
Sahte evrak hazırlar, kadıya sunar
Düşünmez ki mahşerde hali tozdur, dumandır.
- V.
Akıllı mı, deli mi, saf mı, salak mıdır?
Dürüstlükten bihaber, karga mıdır, çaylak mıdır?
Urumeli aydınları, yazarları adına ahkâm keser
Rezillikte diz boyudur, bay ahmak mıdır?
- VI.
Gündüz güneş olsa şiiri, gece ay olsa ne olur?
Her kitabı, her dergisi büyük olay olsa ne olur?
“Adam” değil, “insan” değil; müfteriyse o kişi eğer
Kibirli “çavuş” olsa ne olur, subay olsa ne olur?

BEDDUA

◆ Murat Yalçın

- Enseye silleyi hoyratça indir,
Beygire yükünü hesapsız bindir,
Garibin payını hissene girdir,
Başından musibet eksik olmasın.
- Kalemim yazar haksızlara karşı,
Hatası çok olup geçerse arşı,
Heybetli görünen salatalık turşu,
Başından musibet eksik olmasın.
- Yedin doymadın tarlayı parayı,
Ayırt edemezsin akla karayı,
Kalplerde açtın elemli yarayı,
Başından musibet eksik olmasın.
- Şimdi eğlenceye doy gün senindir.
Hayret edeceğin günler yakındır.
Sana söyleyeceğim tek söz budur.
Başından musibet eksik olmasın.

KOCASI İÇİN DELİ DİVANE

◆ Hüseyin Rahmi Gürpınar

Babası ülemadan, lâkin kendi kör cahildi. Hiç okuma bilmeyenler için “Elifi görse mertek sanır!” derler... Bu tâbir de Zihniye Hanım’ın cehaletini ifadeden âcizdi. Çünkü, o zavallı ne lafzen ne şeklen mertegi de tanımazdı. Babası, koca sarığına rağmen, kadınların okumasına aleyhtardı. “Onları okutmak, ilmin kadrini alçaltmaktır.” demekten çekinmezdi. Fakat, kızına da çok para bıraktı. Hanlar, iratlar... İzdivacına sürü ile talip zuhur etti. Küçük hanımın zenginliğiyle hepsinin başı dönüyor, hiçbiri ilmini, terbiyesini sormuyordu. Nihayet, Sünuhi Efendi isminde, dörtlük bir kâtip, talih’in yardımını ile en ileri giderek izdivaç borusunu çaldı. Düğün dernekle koyun koyuna girdiler. Birbirini o kadar sevdiler ki bu muhabbete gıpta etmedik kalmadı. Fakat, maatteessüf, gitgide erkeğin sevgisine durgunluk geldi. Hanımınki bütün bütün şiddetlendi. Kocasını, bütün cihandan ve kendi gözünden kıskanıyordu. Saf insanların düşkünlükleri ne belâdır: Arzularını, yenemezler; hırslarını gidermeyi bilmezler. Zavallı koca, orsa boca hanımın bir taraftan bu iptilâsını öbür taraftan parasını çekiyordu.

Zihniye Hanım’ın zihni hep efendisiyle meşguldü. Herkese karşı, onun hüsnüyle, zekâsiyle, dirayetiyle övünürdü. Hakikatte ise Sünuhi Efendi ne sima ve ne de zekâca hiçbir şey değildi. Ağzı burnu tamamdı, elifi görse mertek sanmazdı; işte o kadar. Zekâ, hiç kimsenin suratında: “İşte, ben buradayım!” ilanıyla haykırmaz. Bazen, onun nereye saklandığı da bilinmez. Fakat, herkes ona mülkiyet iddiasındadır. Onu izhara türlü türlü vesileler ararlar. Zevcesinin muhabbetinden bıkan Sünuhi Efendi, kendi dehâ ve cemali hakkında ondan duyduğu metihlere henüz kanamamıştı. Onu söyler, dinler ve bu husustaki sözlerine hemen dini bir iman getirirdi. İş güc sahibi görünmek cakası ve gayet dün bir maaşla devam ettiği resmi dairenin siciline kendini erbab-ı teliften kaydettirmek için “İnsanlık Vazifesi” unvanıyla gayet yavan, saçma sapan, otuz kırk yapraklık bir eser yazdı. Gazetelerle parlak reklâmlar yaptı. Tanıdıklarına kucak kucak bedava dağıttı. Halk artık akıllanmıştı. İlân edilen eserin methinde ne kadar mübalâğa ve parlaklık varsa, metninde o kadar zaaf ve sönüklük olacağı tecrübe ile öğrenilmişti.

“İnsanlık Vazifesi”nin ilk sayfası arasına parmaklarını sokarak hoyratça, biintizam gedikli pürüzlü yaprağı ikiye ayıranlar, baş satırlara birer göz atamaz, kimi “Of” kimi “pof” bulantısıyla bir daha açmamak üzere kitabı bir tarafa fırlatıyorlardı. Bedava dağıtılmasına rağmen, “İnsanlık Vazifesi” hiç sürülmedi. Karısının metihlerinden cüret alarak dehâsının, okuyucular üzerinde göstereceği mıknaş kuvvetine inanarak eseri o kadar fazla miktarda bastırmıştı ki, evdeki odaların birine dört bin nüshanın yığıntısı âdeta bir duvar teşkil

ediyordu. Koca meftunu zavallı Zihniye Hanım, bu yığıntıyı, aynı nüshanın kesreti teşkil ettiğini bilmiyor, efendisini böyle dağ yığınları kadar kitap yazmış, pâyansız bir allâme sanıyordu. Fena gözden muhafaza için, kitapların üzerine beş pençeli çörek otlu bir nazar boncuğu takımı astı. Her gelen misafiri oraya götürerek: “Hanım, bakınız kocam ne kadar kitap yazdı. Maşallah aklı derya gibidir. Allah’ını seven Maşallah desin.” Herkese ciltlerin üzerine: “Maşallah tuh; tuh!” dedirtiyordu. Zihniye Hanım’ın bu büyük saffetiyle kocasına olan o nihaysiz muhabbeti, mahalle halkına güzel bir istihza zemini oldu. Herkes ondan bahisle gülüp eğleniyordu. Mahalleye, iftetleri şüpheli bir aile taşındı. Açık saçık pencerelerden sarkıyorlar, tuvaletleri ve kahkahaları ile yolcuların gözlerini, kulaklarını yukarı yukarıya celbediyorlardı. Zihniye Hanım’ı büyük bir telâş ve keder aldı. Çünkü kocası oradan geçerken, evde fazla gürültü oluyor yahut ki kıskançlık vehminden zavallı kadına öyle geliyordu. Saf kadının, bu yeis ve merakına vakıf olanlar, eğlenmek için onu fitleyerek büsbütün çıldırtmağa başladılar. Diyorlardı ki: “Kocan, o kadınlardan birini seviyor. Mahsus hep oradan geçiyor ve geçerken öksürüyor. Sonra, işaretliyorlar.” Adamcağız, akşam evine gelir gelmez, kadın buluyor. Sünuhi Efendi hep bu iftiraları reddediyor, fakat her gece dır dır, rahatsızlık, kavga kıyamet kopuyordu. Genç komşu hanımlar, bu kadarla kalmayarak, muzipliği ileri götürdüler. Erkekten kadına bir muhabbetname müsveddesi yaptılar. Bunu yaldızlı, allı, güllü bir kâğıda temiz çektikten sonra, biçare kadına götürerek: “Bak, muhabbetine emniyet ettiğin kocan ne haltlar etmiş.” Kadıncağız çırpına çırpına haykırarak: “Ne yapmış, a dostlar, şimdi yüreğime iner?” “Ne yapacak! Bu nâmeyi yazmış, o karılara göndermiş. Onlar da âleme göstererek eğleniyorlar. Elimize geçti. Biz de sana getirdik. Erkeğe inan olur mu? Bak ne diller dökmüş.” diye birtakım ahlî ateşli cümleler okuyarak zavallıyı zır deliye çevirdiler. Zihniye mektubu alır, o gece kocasına gösterir. Adam katiyen reddeder. O yazı kendinin olmadığını anlatır. Lâkin kadın inanmaz. Boğaz boğaza gelirler. Ertesi günü Zihniye Hanım: “Bundaki yazı bizim efendinin yazısı mı?” sualiyle, mektubu göstermedik kimse bırakmaz. Herkes güler, fakat kimse merakını halle medar olacak bir cevap vermez. Nihayet kadının biri der ki: “Git Laz hocaya danış. Bu yazı sizin efendinin midir, değil midir, o sana kesin kes cevabını verir.” Zihniye Hanım çarşaflanır, elinde mektupla doğru Laz hocaya koşar. Hocayı dükkanında elinde kitap, koca sarığının gölgesine gömülmüş, mütalaa ile meşgul bulur bahtsız kadın, ağzından burnundan sulu sepken bir ağlama ile pek yanık bir perdeden başlar:

“Ah hoca efendiciğim! Sarığını seveyim. Gör-

dün mü başıma gelenleri? Bu yaştan sonra bizimki azdı. Kötü karılara nameler yazdı. Al bak, işte oku.” Hoca okuyarak:

-“Neuzubillah! Bilir misin kadın, bu dünya bir öküzün boynuzunda, öküz balığının üzerinde durur? Balık bir süt deryasında yüzer. Kaçan ki, bir avratla bir er kişi harama uçkur çözer, süt deryasına cehennemden bir alev eser, balık kızar, öküz sallanır, titrer, dünya temelinden oynar.”

-“Ah hocam, balıktan, öküzden, dünyadan evvel benim yüreciğim oynadı, titredi, harap oldum, bittim. Sana malumdur, bana söyle, bu yazı bizim efendinin yazısı mı?” Hoca şaşırarak:

-“Ben ne bileceğim? Sen bana dedin ki, bu yazı bizim efendindedir. Ben de sana dedum ki, bu yazı zina, günah-ı kebairdendir. Yedi kat yerler sallanır, arş-ı al titrer. Melekler kaçır, şeytanlar keyiflenir.”

-“Bunu bizim efendi yazmış diyorlar. Fakat kendine gösterdim, inkâr ediyor.”

-“İnkâr da ikrar da ef’al babından gelir. Bu baptan gelen mehmuzu’l-fâ fiillerin tasriflerini bilir misin? Amen, yümin, imanen, fehu ve mümin velâahir... Mazisinde amen, amenna, amenu, amentü... Velilâahire... Dikkat eder misun ki fail fiiller bu sigalarda elifin hemzesiyle sakın olarak birleşmiş olduğundan vücub ile elife kalbedilerek tahfif olunmuştur.

-“Hocam, ben öyle derin lakırdılardan bir şey anlamam! Söyle, bu yazı bizim efendinin mi; değil mi?”

-“Söz anlamaz mısın behey kadın?”

-“Ben, öyle sözleri anlayamam!”

-“Evde sizin efendinin başka yazısı var mı?”

-“Çok... Dağlar gibi.”

-“Öyle oluncak bir tanesini buraya getir. Bununla oni yan yana koyalım! Bakalım bu mi ona benzer, o mi buna benzer? Bir kıyas-ı salim yapalım, ben sana diyeyum ki bu iş nedir.”

-“Ha şöyle... Allah râzı olsun.” Zihniye Hanım eve gider. “İnsanlık Vazifesi” yığıntısından bir nüsha alır getirir. Lâkin Hoca, kitabı açınca celallenerek:

-“Ne derde beni günaha sokarsun? Bu kitap matbudur.”

-“Nedir, nedir anlamadım?”

-“Matbudur.”

-“Ne demek o?”

-“Türkçesi, basılmış, demektir.” Kadın, bir yaygara kopararak:

-“Aaa! Üstüme iyilik sağlık kocam mı basılmış?”

-“Sus bağırma! Ayıptır, günahdır.”

-“Hocasın, kocama iftira etmek sana yaraşır mı?”

-“Hâşâ, ben kocan için bir şey demedum!”

-“Ya basılan kim?”

-“Kitap.”

-“Oh! Yüreğime su serpildi. Ben yanlış anlamışım. Şimdi bu kitaptaki yazıya bir de mektuptakine dikkatlice bak da söyle. Yazı bizim efendinin mi, değil mi?” Hoca, koca başını hiddetle sallayarak:

-“İnallaha maassabirin. Bu hatunun hiç aklı yoktur. Be hey avrat, kitaptaki yazı senin kocanın yazusu değildir.”

-“İyalimin yazısı. Gözümün önünde yazdı. Gözüme mi inanayım sana mı?”

-“Kadun, beni divane edeceksun. Kitaptaki yazı senin zevcinin değildir.”

-“Vallahi onundur.”

-“Yemun etme, veballenursun! Kitaptaki yazı huruf-u matbuadır!” Bu defa, Zihniye Hanım, topuklarına kadar hiddet kesilerek:

-“Başındaki koca sarığa aldandım. Meğerse senin bir şeycik bildiğin, anladığın yokmuş. Hep sarıklılar böyle ise vay halimize.” Kadın, öfkeyle kitabı, mektubu kaptığı gibi oradan çıkar. Bu macera da mahalleye yayılır. O semtin, alaycı güruhu bu derece şiddetli zevce muhabbetine nailiyetinden dolayı rast geldikleri yerde Sünuhi Efendi’yi tebriklere boğarlar. Zihniye Hanım kıskançlık mızımlıklıklarını tahammülün üstüne çıkarır. Kocasının her hareketini kontrol altına alır. Zavallı adama serbest bir adım attırmaz olur. Bir insan, samimi ve hasbi sevdiği bir kimseyi muhabbetinin şiddetini vesile tutarak bu kadar rahatsız etmez, edemez.

Buna gönlü razı olmaz. Sevdiklerini her dakika rahatsız, mustarip edecek surette sevenlerin muhabbetlerinde samimiyetten ziyade hodgâmlık vardır. Karşısındaki sevgide ne derece samimiyet ve hodgâmlık bulunduğunu anlamak için Sünuhi Efendi bir hile düşünür. Mahalle bekçisine, o akşam yatıdan evvel evlerinin kapısını çalarak: “Efendi; mahalleli camiye toplandı. Hükümetin emirleri okunacak, sizi de çağırıyorlar.” demesini tembih eder. Filhakika, o akşam yemekten sonra bekçi baba, çat çat kapıyı çalar, aynı ağzı kullanır. Acaba ne var? Zihniye Hanım’ı büyük bir merak alır. Efendi, boy kürkünü giyer; mendilini, tütün tabakasını cebine koyar. “Hayırdır inşallah!” temennisiyle evden çıkar; gider. Efendiye ait bir habbevi, kubbe yapan Zihniye Hanım, onun avdetine kadar meraktan bir yerde duramaz. Pencereden kapıya, odadan sofaya gezinir durur. Nihayet kocası pek kederli, bir karış suratla gelir. Kadın helecanla:

-“Efendi ne var?”

-“Sorma Allah aşkına.”

-“Yoksa seni bir yere mi sürüyorlar? Çabuk söyle, yüreğim, sallana sallana şimdi kopacak.”

-“Ah, keşke dediğin gibi olsa.”

-“Ondan daha fena bir şey mi?”

-“Fenanın fenası.”

-“Nedir, bittim? Çabuk söyle.”

-“Gittikçe memleketin nüfusu azalıyormuş.”

-“Ey...”

-“Buna bir çare bulmak için çok gocuk yetiştirmek icap ediyormuş.”

-“Ay, aman yüreğim ağzıma geliyor.”

-“Evli olan erkeklerin birer defa daha evlenmeleri hakkında ferman çıkmış.”

-“Halt etmiş onu söyleyen! Evlenmeyenleri ne yapacaklarmış?”

-“İdam...” Zihniye Hanım, saçını başını yolarak:

-“Sakın evlenme kocacığım.”

-“İdam mı etsinler?”

-“Etsinler. Şehit olursun. Gelir Cennet’te yine seni bulurum.”

BU GAVUR BABAM HEPİMİZİ ÖLDÜRECEKTİ

◆ Sezai Çiçek

Sanırım 1985 yılı temmuz sonu yahut ağustos başıydı. Fakat mahalli tabirle “tomus sıcakları” çoktan başlamış ve güneşin harareti beynimizi kaynatırcasına tepemize vuruyordu. Gerçi yaşlıların “ekin yetiren sıcakları” diye bir tür aşırı sıcaktan bahsettiklerini de duymuştuk ama bu sanki onlardan da beter bir durumdu.

Hacı Hasgül Emmi, Çarmıklı'nın (Çarmıklı İnşaat Anonim Şirketi) Çoğulhan-Alemdar Yolu üzerindeki işçi koğuşlarının arkasında kalan tarlasını samanı bol olsun diye biçerdöver yerine tırpancılara tırpanlatmıştı. Haliyle buğdayların anadutla kaldırılıp, kara patosun bulunduğu römorka atılması kolay olmuyordu. Dengeyi sağlamadığınız zaman buğday demetleri başınızdan aşağı saçılıyordu. Acemiliğinize mi yanarsınız yoksa perişanlığınıza mı ya da gömleğinizden içeri süzülüp kılçıklarıyla vücudunuzu tahriş eden buğday saplarının verdiği kaşıntıya mı tercih sizin.

Çalışanların başından bir dakika bile ayrılmayan tarla sahibinin adım adım sizi takip ediyor hissine kapılırdınız. Bu nedenle sıkı bir çalışma disiplini içerisindeydik adeta! Daha önce hiçbir kimsenin tarlasında harman ya da patos işinde bu şekilde çalıştığımı hatırlamıyorum. Gerçi daha önceki yıllarda konu komşunun pancar tarlasına çapa için çalışmaya gittiğim olmuştur. Ama çapa işinin patosta çalışmanın yanında esamesi bile okunmazdı.

O gün tarlada benimle birlikte çalışan yakın arkadaşım ve mahalleden komşumuz Yasin, Aslan Emmi'nin oğlu Cengiz, Hacı Omar'ın oğlu Hacıbiş ve şu an ismini hatırlamadığım bizim kasabadan bir arkadaşla birlikte tarla sahibinin oğlu Mıktad'ı da sayarsak toplamda altı kişiydik.

Patos sahibi ve Hacı Hasgül Emmi'yi ilave edersek koca tarlada bulunanların sayısı sekiz oluyordu. Fakat patos sahibinin işi, üzerinde patos monte edilen traktör romörkunu tarlanın uygun yerine park edip çalışır hale getirdikten sonra biterdi. Sadece patos kayış atarsa, yahut öğleyin yemek molasında traktörü stop ederse yeniden çalıştırdığında (kayışı tekrar ayarlamak için) bir yarım saat civarında uğraşır, bunun dışında traktörüne yakın bir noktada oyalanırdı.

Yasin ve ben ilk kez bu şekilde bir işte çalışıyorduk. Hacıbiş, Cengiz ve diğer arkadaş ise daha önce başka tarlalarda da bu ve benzeri işlerde çalışmışlardı. Tabii biz hem patosta ilk kez çalışıyor olmanın verdiği zorluk hem de tarla sahibinin titizliği sebebiyle güneşin alnımıza vuran sicağından önce adeta bir ateş çemberinde kalmış gibi terliyorduk.

Tarlada tek bir ağaç ya da gölgesinde dinlenebile-

ceğimiz bir yapı da yoktu. Gölge olarak (tabi bizim oralarda “gölge”ye “kölge” denilir o başka) sadece patosun kurulduğu traktör romörkunun gölgesinden bahsedebilirsek de burası hem patosun sıcaklığı hem de yoğun saman tozu sebebiyle oturulacak gibi değildi.

Arkadaşım biz sigara içmiyor ve durmaksızın çalışıyorduk. Diğerleri ise (Mıktad dahil) sigara içmekteydiler. Tabii Mıktad römorkun üzerinde kurulu olan patosun haznesine elindeki dirgenle sürekli buğday desteleri attığı için ancak iki saatte bir verilen 10 dakikalık mola esnasında (o da babasının yakında olmadığını gözetleyerek) sigarasını tellendiriyordu. Hasgül Emmi işçilerin bu sigara içme işinden pek memnun değilse de ses etmezdi. Kendisi de hiç sigara içmeyen ama çalışanlara da neden “cuvara içtiklerini” sormayan işverenimiz “fazla avara olmayın” diye usulen ikazda bulunmaktan da geri kalmıyordu.

Hatırımında kaldığı kadarıyla Hasgül Emmi tıpkı kardeşi gibi çiftçilikle geçinen ve bu nedenle de evi ile tarlası arasında koşturan birisiydi. Neredeyse tüm vakit namazlarını camide cemaatle kılar, öğle ve yatsı namazlarındaki iki rekat olan vaktin son sünnetini ise dörde tamamlayarak eda ederdi. Bu şekilde namaz kılan o tarihlerde pek yoktu. Çocukluğumuzda bu iki kardeşin cemaatten farklı olarak iki rekat olan sünnet namazlarını neden dört rekat olarak kıldıklarını büyüklerimize sorduğumuzda, “Onlar şıha bağlı, şıhları da öyle tembihlemiş.” derlerdi. Sonraki yıllarda bu iki kardeşin Darendeli bir şeyh efendiye müntesip olduklarını duymuştum.

Aslında komşu köyden (Alemdar köyü) olmalarına rağmen, ne zaman bizim kasabamıza taşındıklarını bilemediğim Çoğulhan'da yaşayan bu iki kardeş, genel olarak sakin bir hayat sürer kimseyle kavga gürültüleri olmaz, insanların aleyhlerinde tek kelime konuşmazlar, bizim kasabada da onların gıyabında olumsuz söz söyleyen olmazdı.

Vakit öğlene yaklaşmış saat on ikiyi çoktan geçmişti. Aslında bir taraftan yorulmuş bir taraftan da fena halde açılmıştık. Lakin bir türlü çalışmaya ara verilmiyor dahası ne zaman ara verileceği de bilinmiyordu. Tarla sahibine kimse cesaret edip yemek molasının ne zaman olacağına dair bir soru da yönelmediği için mecburen patoscuya “Emmi na zaman ara vericik işe?” diye sordum. Adam önce anlamamış gibi yüzüme boş boş bakmış, sonra vaziyeti anlayıp “Ben ne biliyim, Hasgül'e sorsana.” diye çıkmıştı adeta.

Neyse biz gelelim patos işine. Gün öğleye yaklaş-

mış, bir taraftan yorgunluk, bir taraftan susuzluk bizi halsizleştirmiş, ne zaman öğle yemeği için ara verilecek diye göz ucuyla birbirimize bakıyorduk. İşte tam bu esnada patosta büyük bir gürültü duyuldu ve patosun kayışı kasnakta fırlayıp çıktı. Şimdi kıymetli ve muhterem okuyucu daha patosun ne olduğunu yeni yeni anlamaya başlamışken, “patosun kayışının atması” da ne ola ki derse şaşırımam. Şöyle izah etmeye çalışalım efendim. “Patosun kayışı” buğday ya da arpa saplarını öğütürerek saman haline getiren harman makinası olan patosun çalışmasını sağlayan bir tür banttır.

Traktörün arka şaft miline bağlanan ve adına kasnak denilen dairesel bir mekanizma ile kara patosun haznesinin her iki tarafında yer alan, (adeta otomobil tekerleği büyüklüğünde ve makinanın sağ ve solunda iki kulak gibi duran) ve sistemin çalışmasını sağlayan diğer kasnak arasına takılan traktördeki kasnağın dönmesiyle buradan aldığı güçle diğer kasnağı döndürmek suretiyle mekanizmayı çalıştıran bir bant diye anlatabilirim.

Tekrar gelelim kara patosun kayış atması meselesine. Aslında patos durup dururken kayış atmaz tabii. Bizim çalıştığımız harman makinasının kayışının neden attığını öğrenmek için patosta koltukçu olarak çalışan (Koltukçu dediğimiz işçi patosun en yoğun çalışanı olup traktörün üzerinde yer alır ve dört beş kişinin tarlanın köşe bucağından getirdiği buğday destelerini hazneye atar.) Mıkdat’ın römorkun gölgesine inip bir sigara telledirdikten sonra nefeslenmesini müteakip “Hayırdır Mıkdat abi, ne oldu da patosun kayışı attı” diye sormam gerekiyormuş.

Meğer Mıkdat güvenlik görevlisi olarak çalıştığı Adana’nın sıcağından kaçıp biraz da dinlenebilmek amacıyla yaz tatilini geçirmek için Çoğulhan’a geldiği günün ertesinde tarlaya çalışmak için götürülmesinin de etkisiyle, burnundan soluğu esnada elinde bulundurduğu dirgeni patosun haznesine atmış, buğday saplarını öğütmeye göre ayarlanmış patosta kayış atmış.

Mıkdat’ın konuya dair hiç unutmadığım özgün cümlesiyle yazımı tamamlıyor hepimize saygılarını sunuyorum aziz okuyucularım.

Sahi Mıkdat ne mi demişti?

O’nun cümlesi aynen şu şekildeydi:

“Bu gavur babam, eğer patosa dirgeni atıp çalışmasını durdurmasaydım, hepimizi bu sıcakta öldürecekti!”

GÜL SİZİN OLSUN

◆ Talip Kazgı

Nice zaman keyif alıp gezdiğim
Dağlar size kalsın yol sizin olsun.
Serinlemek için girip yüzdüğüm
Irmak size kalsın göl sizin olsun.

Tarlasında buğday ekip sürdüğüm
Ceylan gözlü yarı süzüp gördüğüm
Felekten sırtıma kader ördüğüm
Anım size kalsın el sizin olsun.

Vakit oldu bağban olup ot yoldum
Tefekkürde Hakk’a giden yol buldum
Bozulmadım her ne isem o oldum
Bağlar size kalsın gül sizin olsun.

Dünyanın lezzetin baldan mı sandın
Aldandın kardeşim sen de aldandın
Belki de fikrinle koca yalandın
Edep size kalsın hal sizin olsun.

Ağacın gölgesi güneşe döndü
İçimde parlayan ateşim söndü
Talibi sanırım vakit bugündü
Petek size kalsın bal sizin olsun.

NASIL HAYRA YORAYIM?

◆ Ümit Bayram Yalçın

Dert çoğaldı, derman hepten azaldı,
Bu zamanı nasıl hayra yorayım?
Adamlar hep göçtü, namertler kaldı,
Bu zamanı nasıl hayra yorayım?

Bardaktan su değil içki damlıyor,
Kulaklarda hep küfürler çınlıyor,
Herkes en çok hainlikten anlıyor,
Bu zamanı nasıl hayra yorayım?

Evlat, babasına pederlik yapar,
Güçlüler, güçsüzü it gibi kapar,
Herkes kesesine, malına tapar,
Bu zamanı nasıl hayra yorayım?

Elbise yırtılmış, hayâ silinmiş,
Dümbükler revaçta, adam bilinmiş,
Töre, hukuk da kalbinden silinmiş,
Bu zamanı nasıl hayra yorayım?

Gazeteler sefil, irin kokuyor,
Medya aralara fesat sokuyor,
Günahlara kirli çarşaf dokuyor,
Bu zamanı nasıl hayra yorayım?

Elde telefonlar hüküm sürüyor,
Edep, ahlak ekranlarda çürüyor,
Ayaklar hep günahlara yürüyor,
Bu zamanı nasıl hayra yorayım?

Siyaset, bir söze yüz yalan katar,
Kardeş kardeşi bir pula satar,
Bir menfaat için on takla atar,
Bu zamanı nasıl hayra yorayım?

Talebe hocayı kale almıyor,
Zihinler fakir ilim kalmıyor,
Mektepler çevreye ışık salmıyor,
Bu zamanı nasıl hayra yorayım?

Riya tavan yapmış, ihlâs hep yerde,
Çare bulunmuyor, dildeki derde,
Doğruluk fikri kalmamış serde,
Bu zamanı nasıl hayra yorayım?

Faizler helalin ırzına geçmiş,
Yürekler şer ekmiş kötülük biçmiş,
Helaller dururken haramı seçmiş,
Bu zamanı nasıl hayra yorayım?

Ümit, sen ne ararsan hep burda var,
Burda nimet tilkiye var, kurda var,
Ahirete çalış, rahat orda var,
Bu zamanı nasıl hayra yorayım?

SOKAK RÖPORTAJI

◆ Mehmet Pektaş

Kameraman arkadaşım Cem’le birlikte çok iyi bir ekip olmuştuk. Bir süre haber kovaladıktan sonra sokak röportajları yapmaya başladık. Genellikle benim belirlediğim bir konuda insanlara mikrofon uzatıyorduk. Aldığımız cevaplar hem bizi hem de izleyicileri eğlendiriyordu. Bu röportajlar çok tuttu. Ana haber bülteninde yayınlanmaya başladı. Her şeye burun kıvıran şefimiz bile yaptığımız işi beğeniyordu. Bizi kendi halimize bıraktı diyebilirim. Zırt pırt telefon açıp “Şu haber ne oldu, bu haber ne oldu?” diyen yoktu. Halimizden memnunduk.

O gün adalet konusunda röportajlar yapmayı planlamıştım. Her gün olduğu gibi arabama binip Cem’in evine doğru sürdüm. Cem elinde kamerayla beni bekliyordu. Onunla havadan sudan konuşmaya başladık. Ben günü gençlerin takıldığı mekânlarda geçirmek istiyordum. Gençler sorularına gerçekten bomba cevaplar veriyordu. Cem laf arasında:

-“Cansu bugünkü konu ne?” diye sordu.

-“Adalet.” dedim. Yorum yapmadı. Arabayı park edip kafelere doğru yöneldik. Millet dışarıdaydı. Masalardan rastgele birine yöneldim. Bir kız ve oğlan oturuyordu:

-“Merhaba” dedim. Kamerayı görünce hemen toparlandılar. Kız saçlarını düzeltmeye çalıştı. Oğlan:

-“Merhaba” dedi.

-“Adalet hakkında ne düşünüyorsunuz?” dedim. Delikanlı şaşkın şaşkın yüzüme baktı:

-“Efendim.” dedi. Soruyu tekrarladım. Delikanlı:

-“İlk defa duyuyorum o da ne?” dedi. Bu defa şaşırma sırası bendeydi.

-“Adaleti daha önce duymadınız mı?”

-“Yo, hayır hiç duymadım.” dedi. Kız arkadaşına dönüp:

-“Sen duydun mu?” dedi. Kız da “hayır” anlamında başını sağa sola salladı. Ne diyeceğimi bilemedim.

-“Teşekkür ederim.” deyip masadan ayrıldım. Başka bir masaya yöneldim. Arka tarafta oturan iki erkek gözüme ilişti. Cem’e:

-“Şu tarafa gidelim.” dedim. Gençlere mikrofon uzattım:

-“Arkadaşlar merhaba.”

-“Merhaba.”

-“Adalet hakkında ne düşünüyorsunuz?” de-

dim. Gençler hiçbir şey anlamamış gibi birbirlerine baktılar.

-“Ne hakkında?” dedi bir tanesi.

-“Adalet” dedim. Yine birbirlerinin yüzüne baktılar.

-“Abanet?” dedi diğeri.

-“Hayır adalet.” dedim.

-“Hiçbir fikrim yok.” dedi birisi. Diğeri

-“Benim de yok” dedi.

-“Peki teşekkürler, gel Cem.” dedim. Masadan uzaklaştık. Cem’e dönüp:

-“Nasıl bir yere geldik biz? Başka bir yere gidelim bari.” dedim. Cem:

-“Gel karşıya geçelim.” dedi. Karşıdaki kafeye geçtik. Bizi bir garson karşıladı:

-“Buyurun efendim.”

-“Birkaç kişiyle röportaj yapacağız. Sıkıntı olmaz değil mi?” dedim.

-“Rahat olun.” dedi. Tam masalardan birine yönelecekken garsona döndüm:

-“Senle başlayalım.” dedim.

-“Olur.” dedi. Cem hemen çekmeye başladı.

-“Adalet hakkında ne düşünüyorsunuz?” dedim.

-“Ondan kalmadı ama oralet var isterseniz.” dedi. Bir an kamerayı unutup:

-“Ne saçmalıyorsun sen?” dedim.

-“Açsanız omlet de yaptırırım.” dedi.

-“Ne diyorsun oğlum sen?” dedim.

-“Patron hiçbir şeye yok demeyin, olanları tavsiye edin, dedi. Ne yapayım?” dedi.

-“Gel Cem gel.” dedim. Masalardan birine gittik. İki genç erkek oturuyordu.

-“Merhaba, bir şey sorabilir miyim?” dedim.

-“Tabii sorabilirsiniz.” dediler.

-“Adalet hakkındaki düşüncelerinizi sor-sam...” dedim. Biri hemen atladı:

-“Çok önemli bir konuya değindiniz gerçekten.” dedi. İçimden “Çok şükür.” demiştim ki delikanlı:

-“Adaleleri geliştirmek lazım. Bunun için de spor ve iyi beslenme şart. Protein tozları çok faydalı oluyor. Bakın benim her tarafım adele.” Kendimi kaybedip bağırdım:

-“Ben onu mu soruyorum size?” Diğeri delikanlı:

-“Oğlum ne anlatıyorsun sen? Sana onu mu soruyorlar?” dedi.

-“Lütfen siz konuşun.” deyip mikrofonu diğere

rine uzattım:

-“Siz arkadaşımın kusuruna bakmayın, soruyu anlamadı. Ben hem sesini hem de performansını çok beğeniyorum. Sent my Love favorimdir bu arada.”

-“Sen ne anlatıyorsun?” diye çıktım. Delikanlı gayet sakin:

-“Adele. Adele Laurie Blue Adkins, İngiliz şarkıcı.” Sinirden saçlarımı çekiştirmeye başladım.

-“Cem yürü şuradan bir gidelim.” dedim. Kafeden çıkarken bizi girişte karşılayan garson:

-“Güle güle efendim” dedi. Yüzümden ateş çıkıyordu.

-“Bize bir su versene sen.” dedim. Hemen çıkıştaki sandalyelerden birine oturdum. Cem de karşıma oturdu. Garson suyu getirdi yarısına kadar içtim. Geri kalanını başımdan aşağı döktüm. Cem:

-“Cansu iyi misin sen?” dedi.

-“İyiyim iyiyim, kalk gidelim.” dedim. Su parasını ödeyip çıktık. Cem ilerideki bir kafeyi gösterdi.

-“Kafe istemiyorum. Caddenin sonundaki parka gidelim.” dedim.

Parkta köpeğini gezdiren bir teyzeyle karşılaştık, kadın bize başıyla selam verdi. Hemen mikrofonu uzattım.

-“Teyzeciğim bir soru sorabilir miyim?” Kadın çok kibar şekilde:

-“Elbette sorabilirsiniz canım.” dedi.

-“Adalet hakkındaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?” dedim.

-“Ah yavrucuğum hiçbir şeyin tadı kalmadı artık. Eskiden böyle miydi?” Bir an umutlandım:

-“Eskiden nasıldı teyzeciğim?”

-“Eskiden her şey çok güzeldi. Komşuluk vardı, samimiyet vardı?”

-“Adalet?”

-“Hangi birini söyleyeyim, kız istemenin âdeti ayrı, nişanın ayrı, düğünün ayrıydı. Doğumun, ölümün bile âdetleri vardı. Mesela ben nişanlıyken oğlan evinden getirilen koç kınalı değil diye az daha nişanı atıyorduk.” Ben adalet diyordum, kadın eski âdetleri anlatıyordu.

-“Cem kapat kamerayı.” dedim. Ağzıma geleni söyleyecektim kadına. Yaşına hürmeten sustum.

-“Tamam, teyze teşekkürler.” dedim. Parkta yürümeye başladık. Sinirlerim iyice bozulmuştu. Bankta oturan yaşlı bir adam gördüm. Yanına yaklaşım mikrofonu uzattım:

-“Amca bir soru sorabilir miyim?”

-“Sor kızım?”

-“Amca adalet ne demek biliyor musun?” Yaşlı amca kendinden emin şekilde:

-“Kızım biz eski topırağız, bilmez olur muyum?” dedi.

-“Nedir amca?”

-“Atalet demek tembellik demektir, evladım. Gençler bilmez.”

-“Adalet diyorum amca adaleet!”

-“Ben de aynı şeyi söylüyorum kızım atalet.” Sinirden ellerim titremeye başladı.

-“Cem ne olur beni şu parktan çıkar.” dedim. Cem koluma girdi. Parktan çıktık. Kimseyle röportaj yapacak halim kalmamıştı ama elim boş dönmek istemiyordum.

-“Şu büfeye soralım.” dedim. Büfeciye mikrofon uzattık.

-“Merhaba adalet...” dedim. Adam sözümü bitirmeme izin vermeden:

-“Uzun mu, kısa mı?” dedi.

-“Ne uzun mu kısa mı?”

-“Parlement” En okkalisından bir küfür dilimin ucuna kadar geldi, yuttum:

-“Su ver sen, su!” dedim. Dışarıdaki dolabı gösterip:

-“Şuradan al dedi.” 1 litrelik bir su aldım, başımdan aşağı döktüm. Cem koluma girip beni kaldırıma oturtmak istedi.

-“Oturmayacağım Cem.” dedim.

-“İyi değilsin.” dedi.

-“İyiyim ben.” dedim. Sokak aralarına doğru yürümeye başladım. Bir dönerciye selam verip:

-“Adaletin ne olduğunu biliyor musunuz?” dedim.

-“Bir uzak doğu yemeği değil mi o?” dedi.

-“Yok Arap yemeği!” Dedim.

-“O zaman arka sokakta Suriyelilerin geldiği bir lokanta var oraya sorun.” dedi. Mikrofonu adamın üzerine fırlatacakken Cem kolumu tuttu. Beni oradan uzaklaştırdı. Yol boyu karşıımızdan gelenlere adaleti sordum. Birisi:

-“Kusura bakmayın hiç duymadım.” deyip gitti. Bir başkası:

-“Çocukluğumda evimizin bahçesinde çok olurdu. Toplar salatasını yapardık.” dedi. Birisi:

-“Dini bir şey mi o? Ben ateistim bilemiyorum.” dedi. Biri de:

-“Vanuatu’nun başkenti” demesin mi? Büyük okyanusta bir ada ülkesiymiş. Adam Vanuatu’yu biliyor, adaleti bilmiyor. Allah’ım sen aklima mukayyet ol. Yorulduk, acıktık. Cem iki

sandviç alıp geldi. Bir köşeye çekilip yemeye başladık. Ben sürekli kendi kendime söylenip duruyordum. Cem:

-“Cansu bir şey soracağım ama kızma.” dedi. Başımı ona doğru çevirdim:

-“Sabahtan beri neden adalet, adalet deyip duruyorsun? Bir anlamı var mı bunun?” dedi. Ağzımdaki lokmayı yutamadım, boğazıma durdu. Nefes alamadım. Cem tıkandığımı fark etti. Sırtıma yurdu. Sonunda lokmayı yutabildim.

-“Sen de mi bilmiyorsun adaleti Cem?” dedim.

-“Yok valla bilmiyorum.” dedi. Sinirlerim bozuldu, kendi kendime gülmeye başladım:

-“Bu kamera şakası. Kesin kamera şakası. Cem bu senin başının altından çıktı değil mi anlamalıydım. Tabii ya kesin kamera şakası.” Cem bön bön yüzüme bakıyordu.

-“Ne şakası Cansu? Bir anlamı var mı bu adaletin?” dedi.

-“Elbette var Cem. Sahiden adaletin ne olduğunu bilmiyor musun?”

-“Senden duydum. İnsanlara anlamsız bir şey sorup tepkilerini çekiyoruz sanıyordum ben.”

-“Cem ciddi olamazsın.”

-“Çok ciddiğim. Merak ettim doğrusu, ne demek adalet?”

-“Adalet mi?”

-“Evet adalet”

-“Adalet demek şey demek...”

-“Ne demek?”

-“Oralet mi dedin sen?”

-“Yok adalet dedim.”

-“Ne demekmiş ki o?”

-“Ben de sana soruyorum.”

-“Asıl ben sana soruyorum.”

...

MEMLEKET ORTAMI

◆ Hacı Musa Tuncer

Umudu yarına bağlayan halkım,
Gelen beyin giden beyden farkı yok.
Üzüme bakarak büyüyor salkım,
Pekmez yapıp çıkaracak çarkı yok.

Yarış atı gibi büyür çocuklar,
Oyuncak yerine çanta kucaklar,
Yüksek binalarla kentler, bucaklar,
Nefes alıp oynayacak parkı yok.

Muhtaç insan sebat eder çalışır,
Kul elinde kul olmaya alışır,
Ücra yerde bir hâneye ulaşır,
Kafasını sokacağı barkı yok.

Geçim için kapı kapı gezilir,
Nâmerdin emrinden muhtaç ezilir,
El ovalar, boyun büker, büzülür,
İşlenen günahların terki yok.

Adalet hukukla kavgalı yolda,
Sağda yalpa yaptı devrildi solda,
Eğitim sağlıkla nefessiz salda,
Asayiş zeminde, yolun berki yok.

Sınavda referans olmazsa olmaz,
Kontenjan sınırlı, torpilsiz dolmaz,
Ağzıyla kuş kapsa doğruya kalmaz,
Düzen böyle, hiç Allah'tan korku yok.

Tuncer'de mevzular çoğalır daha,
Bu dünya kullara imtihan, saha,
Hakk'a, adalete biçilmez paha,
Terâzi gözünde insan ırkı yok.

ŞAİR/YAZAR HABERLERİ/5

◆ Osman Gazi Turaç

Tacettin Şimşek: Ne zaman arasam Azerilerin meseli *can derem can eşi derem*. Seneler evvel doktora çalışmaları vesilesi ile kendisine bile zaman ayıramıyordu. Doktor oldu dediysem aklınıza ağrıyan yeriniz gelmesin. Gönlnünüzü yanınızda taşıyorsanız ona bakabilir. Edebiyat dergilerinde fazla görünmez. Hece Taşları'nda ara sıra yazar. Bu arada Açikkara için transfer görüşmeleri yaptığını duyduk. Dile mi takıldı, kile mi battı orasını bilmiyoruz ama akranları çoktan doçent oldu. Senenin on bir ayı Erzurum soğuklarına göğüs geriyor. Dershane ortağı mantığıyla haftada kaç saat derse girdiğini kendisi de bilmiyor.

Ahmet Yalçınkaya: Ara sıra şiirleriyle dergilerde görünse de ne zaman arasanız başka bir ülkede bulursunuz. Ayağının birini Konya'ya koymuş diğer ayağıyla da pergel gibi dünyanın çeşitli ülkelerinde geziniyor. Ne iş yapıyor, ziyaret, ticaret, sehayat hangisi dersiniz onu da bilmiyorum. Bildir bu zamandan biraz önce Konya'da tesedüfen kitap fuarında karşılaşmıştık. Geçenlerde yanlışlıkla aradığını söyledi. Ben de "İyi ki yanlışlıkla aradın." dedim. Bundan sonra da yanlışlıkla bile olsa aradığında nerede olduğunu öğrendiğimde sizlere aycıca bilgi vereceğim.

Mehmet Ayçı: Gündüz o kadar işin gücün arasında ne yazıyor ne okuyur bilen biri söylerse ben de size aktaracağım. Akşamları bir kıraathanede oyunla birlikte mavra kestiğini söyleyenler çoğunlukta. Kaçta yatar, kaçta uyanır, ne zaman deneme yazar, ne zaman şiir yazar kimse silmez. Kaç tane kitabı olduğunu kendisi de bilmiyordur muhtemelen. Sürahiden biraz küçük bir bardakla çay içiyor, sigaranın vızlığını kül tablasına koymadan yenisini tutuşturuyor. Bu arada dergileri de boş geçmiyor. Taşradan ziyaretine gelenlerle hatıra pozu vermeye de devam ediyor.

Hüseyin Burak Us: Uzun bir süre İzmit İstanbul dolaylarında çalıştıktan sonra Kahramanmaraş'a geri döndü. Bir ara fabrikada çalıştı. Kendi isteğiyle ayrıldıktan sonra eline geçen paraları yavaş yavaş yemeye başladı. Bir yandan uzun öykü yazıyor, bir yandan da yazıp yönettiği oyunları oynuyor. Sağ ve sol ön kapılarında "Çağın Tiyatrosu" etiketi yapıştırılı tüplü yürüyen, dağa tırmanacak kadar sağlam Renault Toros marka makam aracıyla dolaşiyor. Bazı okullarda drama dersleri veriyor. Bir özel okul sigortasını yatırırca biraz rahatlayacağını ümit ediyoruz.

Arif Ay: Ben beni bildim bileli dünyada mülteci gibi yaşıyor. Edebiyat, Edep, Edebiyat Ortamı dergilerinden elini ayağını çekti. Bir yandan sağlık sorunlarıyla uğraşırken bir yandan da *klas duruşunu* bozmamak için mücadele ediyor. Adı E ile başlayan bir başka dergi çıkaracağını zannetmiyorum. Kendine kapanırken gönülümüze açılan yazı ve şiirlerini bekliyoruz.

Sadık Battal: Yaklaşık otuz yıl önce Van'da akademisyenliğe bulaşmıştı. Nerede yaşar, ne yazar ne okur, kiminle görüşür, kiminle küskün, hangi şehirde hangi üniversitede çalışır haberi olanlar olursa bizi de haberdar etmelerini rica ederiz.

Abdullah Harmancı: İki yıl içinde iki kere muhabbet etme imkanımız oldu. En son telefonla görüştüğümüzde Gaski Kitap Kulübü kurtları ile muhabbet ettiğini söyledi. Muhabbetten sonra rahmetli Mithat Enç'in *Uzun Çarşının Uluları*'ndan hayatta kalanlar belki vardır diyerek Gaziantep'in tarihi yerlerinde poz verdiğine şahit olduk. Dönüş yolunda yeni bir hikayeye başlayıp başlamadığını bilmiyoruz. Konya'da Mahalle Mektebi'nin akil kişileri arasında sayıldığını söyleyenler var.

Resul Tamgüç: Mürsel Sönmez'in kaptanlığını yaptığı Birnokta'da miçolukta "hücum açısı", "kritik aç", "taktik çap", "dümen dolabı" gibi eğitimlerini tamamladıktan sonra dümenin başına geçti. Bir yandan maişet peşinde koşuyor diğer yandan da her ay sefere çıkıyor. Yaklaşık beş yıl önce kısa bir yolculuk esnasında muhabbet eyledik. Bir daha yerin yüzünde nerede karşılaşacağımı bilmiyorum. Bildiğim daha çok içine yazdığı. Yönettiği dergide bile kendine yer vermeyecek kadar mütevazılık yaparak edebiyat gemisini gönül limanlarında gezdirmeye devam ediyor.

Mahmut Bıyıklı: TYB İstanbul şube başkanı olduğu günden beri siyasete kontenjandan girme talepleri yaptığı tahmin ediliyor. Ara sıra çeşitli etkinliklere ev sahipliği yaptığını dostlardan ve sosyal medyadan duyuyorduk ama yakın zamanda nerelere takıldığı, hangi gazetede yazdığı, kimlerle oturup kimlerle amuda kalktığı hususunda yeterli enformasyonumuz bulunmamaktadır. Muhtemelen boş zamanlarında şubenin sokağa bakan gölgelik yerinde bıyıklarını burarak geleceği ile ilgili fikir idmanları yapıyordu.